Maa- ja metsätalousvaliokunta
MmV@eduskunta.fi

Sähköpostiviestinne 6.3.2018

HE 8/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Ruokavirastosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

HE 8/2018 sisältää esityksen Ruokaviraston perustamisesta maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle. Ruokavirastossa yhdistyisivät Elintarviketurvallisuusviraston ja Maaseutuviraston tehtävät. Lisäksi Ruokavirastoon siirrettäisiin Maanmittauslaitoksen tietohallintopalveluja sekä Turvallisuus- ja kemikaalivirastosta kasvinsuojeluaineiden käytön valvontaan liittyvät tehtävät.

Hallintouudistuksen tavoitteena on yhtenäistää ja selkeyttää hallinnon rakenteita, tehostaa toimialan kokonaisohjausta sekä tukea tietohallinnon kehittämistä. Tavoitteena on myös, että elintarvikeketjun toimijoiden näkökulma tulisi nykyistä vahvemmin huomioiduksi viranomaistoiminnassa.

Esityksen mukaan Ruokaviraston tehtävänä on edistää, valvoa ja tutkia elintarvikkeiden sekä maa- ja metsätalouden tuotantopanosten turvallisuutta ja laatua, eläinten terveyttä ja hyvinvointia sekä kasvinterveyttä. Lisäksi virasto vastaa Euroopan unionin maataloustuki- ja maaseuturahaston varojen käytöstä Suomessa toimien Suomen maksajavirastona ja hallinnoiden EU- ja kansallisia tukia.

Ruokavirasto perustettaisiin 2019 alusta Seinäjoelle. Virasto toimisi kuitenkin hajautetusti 20 eri toimipaikassa 980 hengen voimin.

Hallinnon rakenteet

Hallinnonalan keskusvirastojen yhdistäminen on järkevää. Uusi keskusvirasto selkeyttää maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan virastokenttää, ja vähentää toimijoiden lukumäärää. Nykyisten keskusvirastojen tehtävät eivät ole päällekkäiset, mutta kylläkin toisiaan sivuavat. Yhteisiä nimittäjiäkin löytyy; tärkeimpänä osin yhteiset asiakkaat. Ruokavirasto toteuttaa yhden luukun periaatetta, ja pystyy yhtenäisemmin palvelemaan asiakkaitaan. Tärkeää on kuitenkin löytää tasapaino EU-johdetun tukipolitiikan ja elintarviketurvallisuuden ja eläinten hyvinvoinnin välillä. Uudistuksessa on uudelleenorganisoitava myös viraston sisäisiä rakenteita. Hallintotehtäviä ja johtamista voidaan keskittää. MAVIsta ja MML:stä siirtyviä ict-resursseja voidaan yhdistää. Yleensä myös muita synergioita on löydettävissä. Uudistuksella on tätä kautta mahdollista saavuttaa myös kustannushyötyjä.

Organisaatiorakenteen muutokset ja synergiaedut löytyvät yleensä sitä nopeammin, mitä tiukempi budjetti uudella virastolla on.

Kokonaisohjaus

Esim. ELY-keskuksia tällä hetkellä ohjaavat sekä MAVI, EVIRA että Tukes. Yhteen sovitettu ohjaus tai yhteistyömalli yhdeltä taholta helpottaa aluehallinnon tai yhtälailla tulevan maakuntahallinnon toimintaa ruokaviraston edustamalla sektorilla. Ruokavirastolla on myös edeltäjiään paremmat mahdollisuudet kehittää ja ohjata omaa sektoriaan kokonaisuutena.

Tietohallinnon kehittämisen tukeminen

Asiakkaiden palvelut siirtyvät lisääntyvässä määrin sähköisiksi. Hallinnonalan tietojärjestelmien kehittämis- ja ylläpitotyötä tehdään tällä hetkellä sekä MAVIssa että maanmittauslaitoksessa. Resurssien yhdistäminen on sinällään järkevää, mutta sillä voi olla vaikutusta myös osaamisen jakamisen kannalta.

Toimijoiden näkökulma

Ruokavirastouudistuksen tavoitteiden saavuttaminen riippuu pitkälle siitä, kuinka hyvin ja millä aikataululla yhteinen toimintakulttuuri saadaan luotua. Aluehallinnossa on kokemusta useammastakin vastaavantyyppisestä hallintouudistuksesta (TE-keskusuudistus, ELY-keskusuudistus). Yhteisen toimintakulttuurin luominen voi kestää pahimmillaan vuosikausia. Aktiivinen kehittämisote, yhteisen tavoitteen löytäminen ja selkeä, tavoitehakuinen johtaminen nopeuttaa prosessia. Hyvä lähtökohta kehittämistyölle on asiakkaan nostaminen keskiöön ja toiminnan kehittäminen asiakkaan kannalta sujuvampaan suuntaan. Tässä voidaan hyödyntää EVIRAn jo tekemää asiakas edellä -työtä.

Aikataulu

Uudistuksen aikataulu on tiukka, mutta perusteltavissa. Uudet maakunnat aloittavat 2020, jolloin päättyy myös nykyinen EU-ohjelmakausi. Uuden ohjelmakauden valmistelu on jo nyt alkamassa. On melkein parempi, etteivät ne kaikki osu samalle vuodelle, vaan esim. maakuntien kannalta tärkeä yhteistyökumppani on toiminnassaan jo alkua pidemmällä. Periaatteessa tämän tyyppisen puhtaasti hallinnollisen uudistuksen, jossa ei luovuttavien organisaatioiden tehtäväkenttään ole tulossa muutoksia, ei pitäisi vaikuttaa tulevan viraston normitoimintaan siirtymävaiheessa.

vs. johtaja Minna Uusimäki